

PREPORUKE ZA DONOSIOCE ODLUKA

Grad Pirot

Unapređenje prevencije i zaštite od požara na otvorenom

Projekat: „Ne pali vatru! – primena EU standarda u borbi protiv požara“

Centar modernih veština · EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji · Beogradska otvorena škola

O PROJEKTU

Ovaj dokument nastao je u okviru projekta „**Ne pali vatru! – primena EU standarda u borbi protiv požara**“, koji sprovodi Udruženje građana „**Centar modernih veština**“ (CMV). Projekat se realizuje u okviru Programa dodele donacija organizacijama civilnog društva za javno zagovaranje i učešće građana u procesu pristupanja Srbije Evropskoj uniji, koji sprovodi **Beogradska otvorena škola (BOŠ)** u okviru EU Resurs centra za civilno društvo u Srbiji, uz finansijsku podršku **Evropske unije**. Projekat traje od 1. novembra 2025. do 30. avgusta 2026. godine.

Opšti cilj projekta jeste doprinos bezbednijim i otpornijim lokalnim zajednicama u oblasti prevencije i zaštite od požara, primenom standarda i praksi iz Evropske unije. Projekat se oslanja na dva specifična cilja: (1) uključivanje građana u prevenciju i zaštitu od požara kroz participativni pristup i saradnju sa relevantnim akterima i (2) unapređenje primene postojećih lokalnih javnih politika u ovoj oblasti u izabranim jedinicama lokalne samouprave.

Aktivnosti se sprovode u gradovima **Kraljevo, Pirot i Subotica** i u opštini **Ćićevac**. Polazište je analiza lokalnih rizika, resursa i dobrih praksi iz EU, nakon čega slede obuka mladih i volontera, prikupljanje predloga građana za mere brzog reagovanja, kampanja informisanja i podizanja svesti, kao i pilotiranje izabranog rešenja u svakoj sredini. Nalazi i predlozi se kroz okrugle stolove i sastanke predstavljaju donosiocima odluka.

Preporuke u nastavku rezultat su tog procesa - spajaju nalaze analize, iskustva lokalnih aktera (štabovi za vanredne situacije, dobrovoljna vatrogasna društva, škole, mediji) i predloge samih građana. Cilj im je da budu konkretne, primenljive i prilagođene stvarnim izazovima grada Pirota, te da posluže kao putokaz za unapređenje prevencije i zaštite od požara na lokalnom nivou.

Preporuke — Grad Pirot

Preporuke su grupisane po tematskim oblastima. Redosled ne odražava prioritet - prioriteti se utvrđuju u dijalogu sa lokalnim štabom za vanredne situacije i građanima.

EDUKACIJA I PODIZANJE SVESTI

1. Sezonske edukativne kampanje o prevenciji požara na otvorenom

Obezbediti namenska sredstva za edukativne kampanje u periodima najvećeg rizika (mart–april, jun–jul i septembar–oktobar), usmerene na građane, poljoprivredne proizvođače i vlasnike parcela uz šume i poljoprivredno zemljište. Kampanje treba da objasne zakonsku zabranu spaljivanja biljnih ostataka i otpada, kao i bezbedne alternative, jer je upravo nepažnja pri ovim praksama najčešći uzrok požara na otvorenom. Kontinuitet kroz sve sezone obezbeđuje da poruke stignu do građana tačno onda kada je rizik najveći.

2. Čas o prevenciji požara u školama

Uvesti u školske planove najmanje jedan čas posvećen prevenciji požara na otvorenom (čas odeljenjske zajednice ili u okviru postojećeg predmeta), uz jednostavne i uzrastu prilagođene materijale. Na ovaj način se kultura prevencije razvija od najmlađih uzrasta, a deca postaju prenosioči znanja i u svojim domaćinstvima. Dugoročno, ovo doprinosi trajnoj promeni ponašanja u zajednici.

Predložene mere su u nadležnosti jedinice lokalne samouprave i školske uprave za grad Pirot

INFRASTRUKTURA I ODRŽAVANJE

3. Razvoj vodne infrastrukture za gašenje

U saradnji sa upravljačem šumskog područja, definisati lokacije i izraditi plan izgradnje nedostajuće infrastrukture (akumulacije, rezervoari, hidrantske mreže i sl), koja bi obezbedila brže snabdevanje vodom u situacijama požara. Prioritet u izgradnji treba dati objektima koji pokrivaju područja sa najvećim rizikom od požara

4. Održavanje pojasa uz železničku prugu

Redovno održavati i čistiti pojas uz železničku prugu (košenje suve vegetacije, uklanjanje zapaljivog otpada) kao meru prevencije na jednom od najčešćih mesta nastanka požara na otvorenom. Iskre pri prolasku kompozicija lako pale zaostalu suhu travu uz prugu. Plan održavanja treba dogovoriti sa upravljačem železničke infrastrukture i sprovesti ga pre i tokom sezone visokog rizika.

Predložene mere su u nadležnosti jedinice lokalne samouprave i železnica Srbije

OPREMA ZA INTERVENCIJE

5. Laka vatrogasna vozila i oprema za nepristupačne terene

Potrebno je da grad Pirot nastavi sa dobrom praksom podrške u jačanju stručnih i tehničkih kapaciteta lokalnog DVD. Za potrebe efikasnijeg delovanja na terenu potrebno je nabaviti laka vatrogasna vozila, kvadrove i dodatnu opremu za intervencije na nepristupačnim terenima. Brz dolazak do žarišta požara presudan je za sprečavanje širenja požara na otvorenom. Nabavku je moguće povezati sa jačanjem DVD-a kao partnera na terenu.

Predložene mere su u nadležnosti jedinice lokalne samouprave

TRANSPARENTNOST I PODACI

6. Transparentna evidencija o požarima i kaznama

Sistematичnije prikupljati i javno predstavljati podatke o požarima i izrečenim kaznama za kršenje odredbi Zakona o zaštiti od požara. PU za Grad Pirot je dužna da vodi evidenciju i objavljuje je minimum svakih šest meseci. Naročito je važno pratiti požare izazvane nekontrolisanim paljenjem biljnih ostataka u prigradskim i seoskim mesnim zajednicama, što je u Pirotu najčešći uzrok požara na otvorenom. Javno dostupni podaci deluju preventivno i jačaju poverenje građana.

Predložene mere su u nadležnosti PU za grad Pirot

Prateća preporuka na nacionalnom nivou — Ministarstvo pravde

Raspisati poseban javni konkurs za dodelu sredstava prikupljenih po osnovu odlaganja krivičnog gonjenja (oportuniteta), namenjen unapređenju dobrovoljnog vatrogastva i nabavci nedostajuće opreme. Ovaj mehanizam može direktno da finansira deo opreme i kapaciteta navedenih u preporukama za grad Pirot.